

**РЕПУБЛИКА СРПСКА  
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ**

**ПРАВИЛНИК  
О НАЧИНУ И УСЛОВИМА ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА У  
ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА ЗА ДЈЕЦУ СА  
СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ**

**Бања Лука, децембар 2018. године**

На основу члана 27. став 4. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 79/15) и члана 76. став 2 Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број 115/18), министар просвјете и културе, 21. децембра 2018. године, доноси

## **ПРАВИЛНИК О НАЧИНУ И УСЛОВИМА ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА ЗА ДЈЕЦУ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ**

### Члан 1.

Овим правилником прописују се начини и услови остваривања програма у предшколским установама за дјецу са сметњама у развоју.

### Члан 2.

Програм предшколског васпитања и образовања за дјецу са сметњама у развоју заснован је на начелима планирања, примјене и евалуације цјеловитог развојног програма који се темељи на развоју сазнања, моторике, комуникације, бриге о себи, те емоционалног и социјалног понашања дјецe на основу сигурне, здраве и подстицајне средине за игру и учење како би се осигурала адекватна стимулација и оптималан развој дјетета, те подршка оптималном функционисању дјецe са сметњама у развоју у васпитно-образовним активностима и учешћу у свакодневном животу.

### Члан 3.

Дјеца са сметњама у развоју су дјеца која имају оштећења или поремећаје у психичком, физичком или социјалном развоју као што су: оштећења вида, слуха, оштећења у говорно-гласовној комуникацији, тјелесна оштећења и хронична обољења, интелектуална оштећења, психички поремећаји и обољења и вишеструке сметње, а због којих не могу изводити активности примјерене животној доби.

### Члан 4.

Ради промовисања инклузивне праксе и стварања најоптималнијих услова за укључивање дјецe са сметњама у развоју, потребно је да предшколска установа континуирано ради на:

- 1) упознавању шире јавности са потребама дјецe која имају сметње у развоју,
- 2) дестигматизацији дјецe са сметњама у развоју,
- 3) укључивању васпитача, стручних сарадника и директора у обуке како би стекли додатна знања о инклузивном образовању, раном откривању и интервенцији дјецe са сметњама у развоју,
- 4) организовању заједничких радионица дјецe са сметњама у развоју и дјецe типичног развоја,
- 5) обезбјеђивању стручне литературе за васпитаче за инклузивни рад,

6) пружању информација родитељима о расположивим програмима и доступним установама за укључење њихове дјеце,

7) остваривању индивидуалног и групног рада с родитељима ради подизања самопоуздања и компетентности родитеља у односу на тешкоће с којима се дијете сусреће,

8) укључивању јединица локалне самоуправе у пружању доприноса при рјешавању питања из области ране детекције и интервенције дјеце са сметњама у развоју,

9) ангажовању одговарајућих стручних лица у установама које немају стално запослене стручне сараднике, за потребе праћења, дијагностике и третмана дјеце са сметњама у развоју – као што су мобилни тимови стручних сарадника, стручњаци других установа и самостални стручњаци различитих профила,

10) остваривању сарадње са центрима за социјални рад и службама социјалне заштите током поступка функционалне процјене и усмјеравања дјеце са сметњама у развоју.

## Члан 5.

(1) Васпитање и образовање дјеце са сметњама у развоју може се спроводити у предшколским установама и у специјалним установама за дјецу са сметњама у развоју које остварују програме предшколског васпитања и образовања (у даљем тексту: специјална установа).

(2) Васпитање и образовање дјеце са сметњама у развоју у предшколским установама спроводи се тако да организација рада предшколске установе осигурава њихово укључивање у васпитно-образовни процес и пружа једнаке могућности током васпитања и образовања у цјелодневном и полудневном трајању, те максималан развој њихових потенцијала која подразумијева укључивање дјеце у редовне и развојне васпитне групе.

(3) Васпитање и образовање дјеце са сметњама у развоју врши се у специјалним установама које остварују програме предшколског васпитања и образовања, за дјецу за коју је налазом и мишљењем стручне комисије (у даљем тексту: Комисија) формираном у складу са прописима којим се уређује социјална заштита, процијењено да због облика и тежине сметњи не могу да буду укључени у предшколску установу путем инклузије.

## Члан 6.

(1) Укључивање дјеце са сметњама у развоју у предшколске установе и специјалне установе, која имају налаз и мишљење о процјени потреба и усмјеравању лица са сметњама у развоју остварује се на основу препорука Комисије, у складу са Законом о предшколском васпитању и образовању (у даљем тексту: Закон) и законом којим се прописује основно васпитање и образовање за питања добне границе за упис дјетета у основну школу.

(2) Препоруку о укључивању дјеце из става 1. овог члана директору предшколске установе даје стручно вијеће предшколске установе, поштујући принцип најбољег интереса дјетета.

(3) За дјецу код којих се након уписа уоче сметње, а немају налаз и мишљење Комисије, обезбеђује се опсервација на основу које се директору предшколске установе даје препорука опсервационог тима предшколске установе (у даљем тексту: опсервациони тим) за наставак боравка дјетета у предшколској установи.

## Члан 7.

(1) Опсервациони тим из члана 6. став 3. овог правилника чине васпитачи и стручни сарадници и има најмање три члана.

(2) У случају да предшколска установа нема стручног сарадника, у опсервациони тим се може укључити стручни сарадник из друге установе.

## Члан 8.

Задаци опсервационог тима су да:

1) анализира неопходну документацију дјетета које се уписује у предшколску установу,

2) врши посматрање дјетета прикупљајући податке и информације о дјетету, примјењујући различите технике и поступке у раду, користећи различите дијагностичке процедуре, посматрајући и евидентирајући напредовање дјетета, социјалне интеракције, вјештине комуникације и бриге о себи током боравка у установи,

3) врши процјену о дјетету и даје препоруке након извршене опсервације,

4) да упуте родитеље о даљим специјалистичким консултацијама, уколико се процијени да за то има потребе,

5) обавијести центар за социјални рад и службу социјалне заштите о мишљењу и препорукама опсервационог тима,

6) изради индивидуализовани васпитно-образовни програм прилагођен индивидуалним потребама дјетета и предложи га стручном вијећу,

7) прати спровођење психолошког и педагошког рада с дјететом, те дефектолошког третмана,

8) прати методичку реализацију програма,

9) пружа подршку васпитно-образовним радницима да препознају дјецу са сметњама у развоју,

10) сарађује са родитељима,

11) учествује у припреми организације партнерског рада са родитељима и породицама дјеце са сметњама у развоју ради психосоцијалне подршке у превазилажењу свакодневних животних проблема, прихватању дјетета, организацији породичних улога, побољшању породичних односа социјализације и осамостаљивања дјетета,

12) врши евалуацију индивидуализованог васпитно-образовног програма прилагођеног индивидуалним потребама дјетета.

## Члан 9.

(1) Период опсервације из члана 6. став 3. овог правилника траје три до шест мјесеци.

(2) Период опсервације може трајати и дуже од шест мјесеци, уколико опсервациони тим процијени да за то има потребе, али не дуже од годину дана.

(3) У процесу опсервације предшколска установа обезбјеђује опсервационом тиму кориштење постојећих метода, стандардизованих инструмената и водича за рану детекцију и процјену дјеце са сметњама у развоју.

(4) Процјена из става 3. овог члана врши се по аспектима развоја дјече која на крају представља интегрисани приказ дјечјег развоја и води се на обрасцу 1, који се налази у Прилогу 1. овог правилника и чини његов саставни дио.

(5) Процјену из става 3. овог члана предшколска установа доставља Комисији на даље поступање.

(6) Процјена из става 3. овог члана садржи:

- 1) опште податке о дјетету,
- 2) педагошки профил дјетета,
- 3) списак докумената кориштених за израду процјене о дјетету,
- 4) препоруку за наставак боравка дјетета у предшколској установи.

#### Члан 10.

(1) Дијете са сметњама у развоју у предшколској установи савладава индивидуализовани програм прилагођен индивидуалним потребама дјетета, индивидуализованим поступцима и посебном рехабилитацијском и хабилитацијском помоћи коју пружа стручно лице уз учешће родитеља.

(2) Програм из става 1. овог члана је програм примјерен основним карактеристикама сметњи код дјетета у складу са чланом 3. овог правилника, обогаћен специфичним методама, облицима и средствима рада.

(3) Програмом из става 1. овог члана утврђују се подаци о досадашњим постигнућима и интересовањима у свим развојним аспектима дјетета и дефинишу приоритети у подршци развоју дјетета на основу утврђене сметње у развоју, одређује се план активности наводећи учесталост и трајање активности, очекиване промјене у развоју, начин њихове процјене, као и приједлог додатних поступака и мјера рехабилитацијске и хабилитацијске помоћи у развоју дјетета и води се на обрасцу 2, који се налази у Прилогу 2. овог правилника и чини његов саставни дио.

(4) Рехабилитацијска и хабилитацијска помоћ из става 1. овог члана обухвата специфичне поступке у оквиру медицинске, психосоцијалне и дефектолошке рехабилитације и хабилитације, а они се остварују кроз рехабилитационе и хабилитационе третмане и игру, групно и индивидуално, поштујући способности и потребе сваког дјетета.

(5) Дјеца у специјалним установама укључују се у васпитно-образовни процес у складу са врстом и степеном оштећења, руководећи се принципима индивидуализације.

#### Члан 11.

(1) Израду програма из члана 10. став 1. овог правилника врше чланови стручног вијећа установе на основу налаза и мишљења Комисије из члана 5. став 3. овог правилника за дјецу која имају налаз и мишљење Комисије, а за дјецу која немају налаз и мишљење Комисије програм израђује опсервациони тим, а на основу члана 8. тачка б) овог правилника.

(2) Напомена о изради Програма за одређено дијете евидентира се у записнику стручног вијећа и у радној књизи за предшколске установе у дијелу „Напомена“ у имену дјече.

## Члан 12.

(1) Реализацију програма из члана 10. овог правилника у редовним васпитним групама остварују васпитачи васпитне групе коју дијете похађа уз могућност пружања додатне стручне помоћи и обезбјеђивање додатних услова и помагала у складу са узрастом дјетета, врстом и степеном оштећења и стручног налаза Комисије.

(2) Ако је налазом и мишљењем Комисије предложено ангажовање сарадника за васпитача, сарадник ће бити ангажован у складу са Законом.

## Члан 13.

Дужности сарадника за васпитача су дефинисане Законом, а прецизније дужности за свако дијете одређује опсервациони тим у складу са потребама и могућностима дјетета и у складу са прилагођеним програмом.

## Члан 14.

Програм из члана 10. овог правилника креира се на основу цјеловитог развојног програма предшколског васпитања и образовања који треба да је прилагођен основним карактеристикама различитих сметњи код дјетета.

## Члан 15.

(1) У предшколској установи у једној васпитној групи може се укључити једно дијете са сметњама у развоју.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, уколико предшколска установа има мањи број васпитних група у односу на број уписане дјеце са сметњама у развоју, у васпитну групу се може укључити највише двоје дјеце са сметњама у развоју.

(3) Уколико васпитну групу похађа дијете са сметњама у развоју, број дјеце у групи се умањује за три.

(4) У оквиру развојних група које чине дјеца са различитим врстама сметње у развоју може бити укључено највише седморо дјеце са којима свакодневно раде два дефектолога.

(5) За број дјеце у васпитној групи која похађају установу за дјецу са сметњама у развоју примјењује се норматив:

1) дјеца оштећеног вида и слуха, те дјеца са тјелесним оштећењима – до седморо дјеце у групи:

1. вртићка група од три до четири године – до четворо дјеце,
2. вртићка група од четири до пет година – до петоро дјеце,
3. вртићка група од пет до шест година – до седморо дјеце,
4. мјешовита вртићка група – до петоро дјеце,

2) дјеца са вишеструким сметњама или дјеца са интелектуалним и психичким оштећењима – до петоро дјеце у групи.

## Члан 16.

(1) Ради континуираног и систематског праћења развоја дјетета са сметњама у развоју, о дјетету се води евиденција у књизи за праћење развоја и учења дјетета која садржи податке о дјетету и родитељима, приликама у породици дјетета, здрављу и

физичкој спремности дјетета, индикаторе напредовања дјетета, податке о специфичностима, напредовању и развоју, те стиловима сазнавања током боравка у установи, као и приједлог поступака и мјера помоћи у развоју дјетета.

(2) Уношење података у књигу из става 1. овог члана врши се у складу са прописом којим се уређује садржај и начин вођења евиденције и документације у предшколским установама.

#### Члан 17.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број 07.040/020-2503-2/17  
Датум 21. децембар 2018. године

МИНИСТАР  
Наталија Тривић, мр

Образац 1.

**ПРОЦЈЕНА ОПСЕРВАЦИОНОГ ТИМА О ДЈЕТЕТУ**  
**1. ОПШТИ ПОДАЦИ**

<b>Име и презиме дјетета</b>	
<b>Узраст (датум рођења)</b>	
<b>Мјесто и адреса становања</b>	
<b>Име и презиме родитеља/старатеља</b>	
<b>Мјесто и адреса становања родитеља/старатеља (уколико није иста)</b>	
<b>Предшколска установа</b>	
<b>Васпитна група</b>	
<b>Васпитач</b>	
<b>Други васпитач</b>	
<b>Сарадник за васпитача</b>	
<b>Помоћ и помагала/учила која користи</b>	
<b>Важне информације о претходном боравку у установи и слично</b>	
<b>Датум састанка опсервационог тима</b>	
<b>Чланови опсервационог тима</b>	

**2. ПЕДАГОШКИ ПРОФИЛ ДЈЕТЕТА**

<b>Наведите јаке стране и интересовања дјетета</b>	<b>Потребе за подршком</b>
<b>Физички и моторички развој</b> (издвојити важне чињенице о дотадашњем моторичком развоју, о начину функционисања и слично)	
<b>Социјално-емоционални развој</b> (издвојите важне чињенице о односима са другим људима, понашању према вршњацима, поштовање правила и слично)	



<p><b>Когнитивни развој</b> (издвојите важне чињенице о досадашњим постигнућима, интересовањима, областима и специфичним вјештинама у којима се истиче у односу на вршњаке, као и онима у којима заостаје у односу на вршњаке и слично)</p>	
<p><b>Говор и комуникација</b> (издвојите важне чињенице о начинима размјене информација са другима, укључујући и степен развоја говора и познавања језика на коме се комуницира у групи, као и сметње у употреби вербалних, визуелних и симболичких средстава комуникације)</p>	
<p><b>Самосталност и брига о себи</b> (издвојите важне чињенице о развоју способности да се стара о себи у складу са узрастом, код куће и у предшколској установи)</p>	

### 3. ДОКУМЕНТИ КОРИШТЕНИ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЈЕНЕ О ДЈЕТЕТУ

Описи васпитно-образовних установа		Налази и мишљења	
Васпитач/стручни сарадник	датум	Издати од (стручњак/установа)	датум

### 4. ПРЕПОРУКА ЗА НАСТАВАК БОРАВКА ДЈЕТЕТА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ:

---

---

---

---

Датум следећег састанка опсервационог тима: \_\_\_\_\_

Потпис:

---

---

---

**ПРИЛОГ 2.**

Образац 2.

**ИНДИВИДУАЛИЗОВАНИ ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂЕН ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА ДЈЕТЕТА**

Име и презиме дјетета: \_\_\_\_\_

Врста сметње у развоју: \_\_\_\_\_

**1. ПОДАЦИ О ДОСАДАШЊИМ ПОСТИГНУЋИМА И ИНТЕРЕСОВАЊИМА У СВИМ РАЗВОЈНИМ АСПЕКТИМА ДЈЕТЕТА:**

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

**2. ПЛАН АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ПОТРЕБНО ПРЕДУЗЕТИ И ПРИОРИТЕТИ У ПОСТУПКУ ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ ДЈЕТЕТА**

Кораци/активности	Учесталост и трајање активности	Циљ / очекивана промјена и како ће се она процијенити	Постигнуће циља (Остварен – О, Није остварен – НО, Дјелимично остварен – ДО)	Период
Активност/област: <b>Физички/моторички развој</b>				
Активност/област: <b>Социоемоционални развој</b>				
Активност/област: <b>Когнитивни развој</b>				
Активност/област: <b>Говор и комуникација</b>				

Активност/област: <b>Самосталност и брига о себи</b>					

### 3. ПРИЈЕДЛОГ ДОДАТНИХ ПОСТУПАКА И МЈЕРА ПОМОЋИ У РАЗВОЈУ ДЈЕТЕТА

Идентификовати потребе за подршком са дефинисаним мјерама	
1. Сметње у говору	
2. Дисциплина	
3. Учење и поштовање правила	
4. Укључење у групне активности; интеграција са вршњацима	
5. Хигијенске навике	
6. Здрава исхрана	
7. Развој самосталности	
8. Развој fine моторике	
9. Повећање обима пажње	

### 4. ПОСТУПЦИ РЕХАБИЛИТАЦИЈСКЕ И ХАБИЛИТАЦИЈСКЕ ПОМОЋИ У РАЗВОЈУ ДЈЕТЕТА

---



---



---



---

Потпис чланова:

---



---



---

Датум: \_\_\_\_\_

Мјесто: \_\_\_\_\_